

KOSOVELOVA KNJIŽNICA SEŽANA
1963–2013
(1948-2013)

Moja današnja razstava v Sezenu
je v listu namenjena zgodovinskemu
dogodku v Ajševici, kjer je leta
1947 leta obla bila postavljen
"mednarodna" meja vsemu Primorju
proti "Italiji". Zelo boleča vest!
Moje tedaj nastale risbe so hudi dokument
tega mednarodnega neupravičenega dejanja.
Vesel sem velikega obiska in se kar se je
izrazilo na otorniti. Hvala vam, ki so razstavi

Večoj prodajemo
Jedno Vas

Bjara

Nada Šumi
BmitHronit

Tatjana
Jan Janić

Ingolice
Miroslav
Aleksa Gregur

OBLETNICA – TRENUTEK V NESKONČNOSTI ČASA

Čas mineva zato, da se zavedamo obstoja sebe in tistega, kar smo ustvarili oziroma so ustvarili posamezniki in skupnost. Prav je, da na tej časovni premici označimo ključne trenutke. Za Kosovelovo knjižnico je to 65-letnica formalnega obstoja oziroma 50-letnica poimenovanja ustanove, ki se je rodila pred 162 leti v Sežani.

Knjižnica je med tem časom doživljala lepe trenutke in tudi težke preizkušnje, a je preživela tako zaradi želje posameznikov kot tudi potrebe skupnosti. Še posebej jo je zaznamovalo obdobje med obema vojnama, vendar je mogoče prav zaradi nasilja nad kulturo (predvsem pa nad slovensko besedo, bodisi zapisano bodisi govorjeno) toliko bolj silovito nadaljevala svoje poslanstvo v času, ki je sledil. Njena pot se je vila med stroko in idejami posameznikov, ki so živeli za knjige in knjižnico in ki so se zavedali, da to, kar sami čutijo, počasi raste tudi v ljudeh iz svoje bližine.

V novem tisočletju so se knjižnici odprla vrata v novo dobo, dobo računalništva, v svet digitalizacije, v svet, v katerem se vse, tudi človek, spreminja hitreje kot kdajkoli prej. V tem svetu se je odlično znašla. Ohranila je vlogo, ki jo je imela od svojega začetka, in prevzela nove naloge. Ključno mesto v tem procesu so tako kot v preteklosti imeli ljudje, tisti posamezniki, ki so videli čez platnice knjig in znali prisluhniti ljudem v svoji bližini. Ljudje, ki ljubijo besedo, knjigo, preteklost in prihodnost in ki vedo, kaj potrebuje posameznik v sedanjosti. To so delavci v knjižnici in njeni uporabniki.

Prepričana sem, da bo uspešno opravljala poslanstvo, ki ji je bilo usojeno ob rojstvu. Ravno prav stara je, da se zaveda pomembnega dela, ki so ji ga zapustili predniki, in dovolj zrela, da bo sledila novim dogodkom in ostala tisto, kar je, dnevna soba za vse, ki živimo v tem prostoru.

Ob petdesetletnici čestitam knjižnici, tistim, ki so si za svoje poslanstvo izbrali delo v njej, in vsem uporabnikom, ki jo sooblikujejo.

Magdalena Svetina Terčon

Spoštovani,

v zadovoljstvo mi je, da lahko ob tako pomembnem dogodku, ko ljubitelji knjige obeležujemo visok jubilej, 65-letnico Ljudske knjižnice Sežana oziroma 50-letnico imenovanja Kosovelova knjižnica Sežana, v zbornik prispevam nekaj besed.

Ne bi se zadrževal pri podrobnostih zgodovine in razvoja knjižnice, je pa pomembno in potrebno poudariti, da je od svojih začetkov zgledno rasla in napredovala v skladu s potrebami uporabnikov in stroke. Pohvalno je, da je bila tudi zaradi prizadevanja zaposlenih ves čas v vetru novosti, sprememb, dograjevanj...in vedno v koraku s časom.

Vsekakor je teh 65 let dodobra zaznamovalo in privzgojilo bralne navade ter odnos do knjige številnim sežanskim rodovom. Z rastjo in razvojem knjižnice ter njene ponudbe so se razvijali in rasli tudi ljudje. Danes si življenja v občini brez tega večkulturnostnega stičišča praktično ne moremo zamisliti, kajti Kosovelova knjižnica je poleg izobraževanja namenjena tudi kulturni razgledanosti in razvedrilu, vzpodbujanju razvoja posameznika, usmerjanju v razvoj bralne in informacijske usposobljenosti, omogoča pa še neposredno vzpostavljanje odprtih odnosov. Zato lahko upravičeno trdimo, da je s svojo sodobnostjo zagotovo dosegla zavidljivo stopnjo razvoja. Prepričan sem celo, da sodi med boljše opremljene in organizirane, saj se zaposleno osebje v celoti zaveda svojega poslanstva in pri tem stremi k novim pridobitvam. V tem smislu torej naše moderno knjižnično-informacijsko središče ponuja otrokom in odraslim poleg knjig še mnogo, mnogo več.

Ker k bralni motivaciji nedvomno prispeva tudi lepo urejena in dobro založena knjižnica, je v tem pogledu postala pojem za prijazen, prijeten in odprt prostor, zavedajoč se dejstva, da je kulturne, jezikovne in druge različnosti ljudi najlažje zblíževati ob pisani besedi in zato sem prepričan, da povsod po svetu tradicionalna knjižnica kljub izzivom novih tehnologij ohranja svoj pomen, kot znak kulturnih in civilizacijskih dosežkov. Pomembno je namreč, da tudi v dobi računalništva in informatike beremo tiskane knjige, kajti pismenost je v veliki meri odvisna od bralnih navad in dostopnosti knjige, ki omogoča vzdrževanje te navade, predvsem pa ustvarja večjo intimnost in čutnost pri bralcu kot ostale tehnologije. Knjigo namreč doživljamo kot nekaj otipljivega, oprijemljivega.

Digitalna doba počasi, a vztrajno prinaša nov način branja tudi k nam. E-bralniki spreminjajo naše bralne navade in bralno kulturo. Vplivali bodo na šole, knjižnice, založnike, pisatelje, knjigarne in nenazadnje na nas, bralce. Menim, da je tudi zato v

današnjem globaliziranem svetu potrebna zavest o pomenu knjige za jezik. Ker se v knjigi odsevata zgodovina in kultura nekega naroda, ker se knjiga dotakne človeških duš, ker pomaga razumevati svet in lahko poveže čas, v katerem živimo, s preteklostjo in prihodnostjo, sem prepričan, da bomo tudi v prihodnosti spoštovali svoj jezik, saj se zavedamo, da je knjiga del našega življenja in s tem naše samobitnosti in samozavesti.

Zato doživljajmo knjigo kot vrednoto! Tudi knjižnica za človeka pomeni premoženje, saj imata sprehajanje med knjižnimi policami in listanje knjig poseben čar. Spoštovane občanke in občani, naj Vas Kosovelova knjižnica tudi v prihodnje bogati s svojo ponudbo. Med pestro paleto različnih dejavnosti, ki jih za Vas pripravljajo sežanski knjižničarji, boste nedvomno našli ustrezno tudi zase.

Davorin Terčon, župan

MISLI O KNJIGAH

- Knjige niso odločilne za dobro ali slabo, temveč za boljše ali slabše.
- Tanke brošure pridejo prav, da z njimi uravnotežimo mizice, ki se gugajo.
- Leksikon je odličen za onespoblanje vlomilcev.
- Ljubezenska zgodba bralca je tudi dandanašnji drugačna kot nebralčeva.
- Dobre knjige skrajšujejo čas in podaljšujejo življenje.
- Branje ne sme biti golo sprejemanje. Naj bo ustvarjalno, spodbuja naj lastna doživetja, lastna dogajanja.
- Tudi pri knjigi ni odločilen prvi vtis, temveč to, kakšen okus pusti v ustih.

Lepo je bilo,
se lepše bo!

Marijana Jemelc BTF

J. Miroš

Srca je stvarjati,
pa četudi iz največje
bolčaine.

5. sept. 84
Mila Kavcic
Zof Spun

BRALCI O KNJIGAH

- kot jesenski ruj
- apoteka za dušo
- deveta dežela
- zdravilo za dušo in duha
- tišina, mir, vonj knjig, meditacija
- drugačno veselje, v katerem ni hitenja in naglice
- morje znanja, ljubezni
- bralski raj
- moj prvi dom
- prijateljstvo
- kraj, kjer delajo prijazni ljudje
- ustanova, v katero se vedno znova rada vračam
- neverjetno bogastvo znanja in veselja ob branju
- nova neraziskana zvezda

BREZ KNJIG BI BIL NAROD BREZ SPOMINA

Knjiga je najzgovornejša priča, da se narod zaveda sebe, da živi, da hoče živeti. V njej je ohranjena narodna preteklost, naša usoda, kakor se je preoblikovala iz stoletja v stoletje. Živa in čista beseda naših največjih mož, njih misli in čustva, njihova pretresenost pred veličastnostjo svetovnega dogajanja, skrb in bolečina, njihov pogum, njihova borba in neomahljiva vera v bodočnost – vse to je ujeto v knjige in spravljeno nam in potomstvu v potrdilo in bodrilo. Brez knjige bi bil narod brez spomina, zakaj ustno izročilo se menja od osebe do osebe in od dobe do dobe. Polagoma usiha in se naposled porazgubi. Kar je zapisano v knjigo, ostane iz roda v rod, in vsako pokolenje zajema iz teh virov tisto, kar je v njih životvornega in oplajajočega. Preteklost v tem smislu ni gnila voda in poseganje vanjo ni sentimentalno izprehajanje po romantiki, temveč pretakanje čvrstih sokov v struje današnjosti in realnosti.

Lučka Čehovin, ob 35-letnici knjižnice leta 1983.

3. 4. 1997

Jelka Godec Schmidt

Marija Schmidt 97

MED SUBJEKTIVNIM IN OBJEKTIVNIM ČASOM

Kaj pomeni desetletje, polletje in šestnajst dni življenja in dela enega človeka v kulturni instituciji, ki formalno obstoji petinšestdeset oziroma preimenovana v Kosovelovo knjižnico Sežana petdeset let? Ustvarjanje in oblikovanje človeka in knjižnice se je začelo že veliko prej in se, upajoč, nadaljuje vse, kar so posamezniki in skupnost zasejali že pred njim na ustrezno podlago ter potrebuje nekoga, ki bdi, uravnava in skrbi, vzdržuje s srcem in razumom še naprej (po prof. dr. Jožetu Urbaniji) živi organizem, ki nenehno raste in spreminja duhovno umetnostno in znanstveno podobo ter ohranja (po Jaru Dolarju) Spomin človeštva. Gledano skozi povečevalo ali makrokozmos in najbližji, mali svet, spleten in prepleten iz samo tvojih vrednot, okušanja lepega, vztrajnosti in volje, kjer ni zmag, je le nenehno obvladovanje svoje nemirne notranjosti, ki te žene, da z neustavljivim možganskim valovanjem, muhavostjo in trmo (vsak posebej in skupaj, sočasno) uresničuješ (uresničujemo) zamisli širšega uma. Gre za notranjo potrebo posameznikov, da iz stvaritev pravih, humanih sejalec sejemo med ljudi lepoto besed in iskrivost duha in se tako v vsakem izmed nas dotikamo etičnega, in ga razkrivamo kot osnovno -preživetveno hrano za človeka in človeštvo. Kar so že počeli veliko pred nami Matija Čop in številni drugi v bližini velikih ter nas duhovno povezali z njimi (Prešernom, primorskimi književniki, Gregorčičem, Gradnikom, Kosovelom, Magajno, Kosmačem, Lokarjem ...) in na vzporednicah z dr. Karlom Štrekljem, Milkom Matičetovim, Pavletom Merkujem, Viljemom Černom, Luigio Negro. Po popolnoma samosvoji poti vse do danes zravnano stopajoč Boris Pahor, svetovljan, tržaški Slovenec, ki mlajše generacije skozi pomembne življenjske preizkušnje uči, kako graditi in ohraniti slovensko identiteto, kako, če potegnemo Trubarjevo nit, stati inu obstati na Krasu, v slovenskem kulturnem prostoru, Evropi, Svetu in vsemirju. In danes, tu? Jolka Milič, Ciril Zlobec, Miroslav in Miran Košuta in med mlajšimi Marko Kravos, Aleš Šteger, skupaj delujoči v širšem slovenskem kulturnem prostoru, ker nam ta prostor, človek, jezik in kultura pomenijo, da se nenehno sprašujemo, kdo smo, od kod prihajamo, kam gremo, in zaznavamo pomen preteklosti za prihodnost.

V prostoru, kjer nenehno izstopa Kosovelova podoba in jo svetlijo dr. Janez Vrečko, Dragica Sosič, Ludwig Hartinger, dr. Marija Pirjevec ... Sem koga izpustila? Aleksija Pregarca, Evelino Umek, Dušana Jelinčiča ter predstavnike tržaških založb in knjigar, likovnega, glasbenega, plesnega in dramskega sveta, vse, ki ste sooblikovali in oblikujete obraz kulturne institucije.

V veselje mi je bilo, ko smo skozi svetovno naravno in kulturno dediščino prepoznali kraški, primorski in slovenski značaj v človeku, prostoru in času ter na tematskih srečanjih s strokovnjaki raznoterih področij nenehno iskali odgovore na tematskih sočenenjih. Da bi doumeli globino družbenih zapletov tega časa ter z njo naraščajoče duhovne in snovne revščine, smo se z mag. Markom Ogrisom sprehodili skozi temeljna filozofska dela o lepoti, etiki, ljubezni, veselju ...

Toda razvoj ni vsem enako viden. V knjižničarski stroki se pokaže pri doseganju jasno postavljenih standardov, ki se tičejo strokovnih delavcev, bogastva knjižničnega gradiva, prostorov, vsebin, vsega, kar omogoča (osebni in strokovni) razvoj posameznika in posledično družbe. In če se še enkrat ozrem v čas med prihodom in odhodom, prizadevanje za strokovne standarde le ni bilo zaman.

Zahvaljujem se vsem, ki ste me podprli v prizadevanjih knjižničarske stroke in sodelovali pri izboljšavah, postavitvi knjižnic v Divači in na Kozini ter Kosovelovi domačiji, me (nas) podpirali in spremljali ob vsebinskih izvedbah: vsakoletnem simpoziju o Bogomirju Magajni, Magajnovi bralni znački, pridobljeni Villanijevi zbirki slovenske književnosti 19. in 20. stoletja, začetkih Univerze za tretje življenjsko obdobje Danilo Dolci (preimenovano Kras). Mirovnik, sociolog in pesnik nam zapušča temeljno sporočilo, da se zoperstavljamo revščini le z znanjem in posledično boljšim delom.

Knjižničarji so poskrbeli, da se je kultura velikih civilizacij ohranjala na različnih pisnih podlagah, ki so vklesane, izdolbene ali zapisane prenašale sporočila naslednjim rodovom in/ali v kriznih časih služile kot deli arhitekture, izolacije, povišstva, odeje, blazine, gorivo ... V minulem desetletju smo se skupaj z Umbertojem Eccom zahvaljevali knjigi kot najbolj izpopolnjeni kreaturi, ki se je ohranila in kljubuje času, a se hkrati zavedali minljivosti pomnilniških nosilcev in odprtosti svetovnega spleta, ki nas spodbuja k branju. Tudi slednji nam ne zagotavlja, da bi kritično razumeli, se nenehno učili in se razvili v moralno odgovorna bitja. Nekdaj bi bili knjižničarji sila izobraženi, če bi v času življenja prebrali trideset do štirideset knjig, zdaj jih preberejo na leto, a s tem posrkajo le delček modrosti ali stalno izmikajoče se večno iskane resnice. Težje kot je dostopna, bolj dragocena je. Do nje ne vodijo krajše poti, pot mora prehoditi vsakdo sam.

V zapisanem je razkrita skrivnost, zakaj mi je delo s sodelavci in sodelavkami, bralci in bralkami veliko pomenilo.

Nadja Mislej-Božič

SEŽANSKA KNJIŽNICA SKOZI ČAS

Začetek 19. stoletja je bil v znamenju narodnostnega prebujenja Slovencev. Vse več je bilo ljudi, ki so propagirali slovensko besedo. K temu boju za slovenščino v javni rabi so prispevale tudi Bleiweisove Kmetijske in rokodelske novize, ki so začele izhajati v letu 1843. Že od vsega začetka so bili med njimi tudi Sežanci, kurat Jože Grošelj, sežanski župan Jože Šivic ter krčmar v Drenjah Peter Marinšek, po letu 1848 še mizar Jože Budau in posestnik Bogoljub Dolenc, kakor tudi Društvo bravcev v Sežani, kar bi lahko razumeli kot začetek organiziranega branja slovenske besede.

Knjižnica je začela delovati že leta 1851. Zgodovinar dr. Branko Marušič je v tržaškem arhivu odkril dokument o tem.

Predsednik knjižnice je bil Alojz Polley, člana izvršnega odbora pa dr. Karel Lavrič, takratni državni pravnik v Sežani in govornik na sežanskih taborih, ter sežanski župan Ferdinand Mahorčič. Očitno je, da knjižnica nekaj časa ni delovala, saj iz knjižice Ročnega kažipota po Goriškem in Gradiščanskem izvemo, da je bila 21. januarja 1873 ustanovljena Narodna čitalnica. Ta je delovala v pritličju stare Miličeve hiše na današnji Partizanski cesti št. 18.

Ustanovitev čitalnice zagotovo sovпада z uspešno izpeljanim taborom v letu 1870, ki se ga je udeležilo veliko Primorcev.

V čitalnici so 13. aprila 1887 podelili častno članstvo in diplomo njenemu uradnemu ustanovitelju Bogdanu Ternovcu, svetniku tržaškega cesarsko-kraljevega deželnega sodišča, ki je sestavil pravila čitalnice ob ustanovitvi leta 1873.

Proti koncu 19. stoletja so se začela ustanavljati številna slovenska društva. Čeprav so Sežanci že imeli knjižnico, so društva imela svoje knjižnice, čeprav skromne. Bogatejšo knjižnico je menda imelo le Prostovoljno ognjegasno društvo, ustanovljeno leta 1894. Avstrijske oblasti tem društvom niso nasprotovale.

Tudi sežanska knjižnica je postajala vse bolj in bolj pomembna, saj je menda imela veliko knjig.

Razvoj knjižnice je preprečila prva svetovna vojna. V prvih letih je sicer knjižnica dobila številne knjige od ljudi, ki so na kraškem vojnem področju morali zapustiti svoje domove.

Propad Avstro-Ogrske monarhije pa je istočasno za Kraševce pomenil veliko nazadovanje in sistematično zatiranje vsega, kar je bilo slovensko. Tako stanje je trajalo do konca druge svetovne vojne.

V noči z 29. na 30. april 1945 so sile osvobodilne vojske Zavzele Sežano in prvega maja že vkorakale v Trst.

Nepopisno veselje Sežancev je s tem doseglo vrhunec, saj so se po več desetletjih italijanskega jarma in fašistične diktature ter skoraj dveletne nacistične okupacije končali težki časi Kraševcev. Vendar še niso bile pozabljene grozote, ki so jih doživljali predvsem tisti, ki so hoteli vsemu hudemu navkljub ohraniti slovensko besedo in slovenski narod. Niti poitalijančeni priimki, popačena in v 'italijansko obliko' spremenjena slovenska imena ljudi in krajev niso mogla preprečiti in utišati pripadnosti slovenskemu narodu.

Zlasti v času fašistične diktature so Sežanci še pravočasno poskrili slovenske knjige, ki jih je bilo v Sežani kar precej. Poleg tistih, ki so jih Sežanci sami radi kupovali, je bilo veliko knjig tudi v raznih društvih, kot npr. v Prostovoljnem gasilskem društvu in drugih, ki so imela lastno knjižnico. Največ knjig je bilo v knjižnici, ki je ob izbruhu prve svetovne vojne pridobila veliko knjig od prebivalcev vasi s spodnjega dela Krasa, saj so jih zaradi vojne vihre preselili na Dolenjsko in v notranjost Slovenije. V času fašizma pa so ljudje začeli knjige skrivati. Nekatere so celo zakopali, da bi jih tujci ne uničili. Širjenje slovenskih knjig in knjig, pisanih v slovenskem jeziku, je bilo prepovedano in kaznivo.

Znan je primer ovadbe župnikov Glažarja iz Sežane in Miliča iz Povirja, ker sta prodajala slovenski prevod romana *Quo vadis* poljskega pisatelja Sienkiewicza.

Po končani vojni so ljudje ponovno poiskali knjige in jih prinesli na plano. Že v letu 1943, ko je Italija kapitulirala, so se pojavile oblike izobraževanja odraslih v obliki tečajev, ker zlasti mladi niso znali pisati v slovenskem jeziku, saj niso mogli obiskovati slovenskih šol. Razočaranje Sežancev, ki so ob koncu vojne upravičeno pričakovali vrnitev v matično domovino, je bilo hudo. Zavezniška vojaška uprava je ohranila fašistično zakonodajo in vojaški uradniki ZVU niso mogli razumeti, da Kraševci ne marajo šol v italijanskem jeziku. To so razumeli le kot dokaz, da narod, ki biva tod, ni željan kulture in da so Kraševci pravzaprav barbari. Številne demonstracije in mitingi, kjer so donele slovenske pesmi, kjer so domačini prirajali skeče in recitali slovenske pesmi, so vsaj nekaterim visokim zavezniškim vojaškim starešinam dale misliti, da so se motili.

Šele 15. septembra 1947 je prišla toliko pričakovana svoboda, kajti zavezniške vojaške uprave v Sežani in okolici ni bilo več. V takem času so nastale številne pobude, kako obnoviti kulturna društva in zlasti knjižnico, ki bi omogočila številnim bralcem

seznanjanje z lepim slovenskim jezikom in omogočila kakovostno kulturno življenje. Takrat je postal predsednik Prosvetnega društva Miro Kranjec, po poklicu učitelj. Nadaljeval je poslanstvo učitelja Jožeta Pahorja, Sežanca in pisatelja ter vodjo sežanske knjižnice pred prvo svetovno vojno. Sedaj je bil primeren čas, da se ponovno ustanovi knjižnica.

Knjige, ki so se 'znašle' v knjižnici, so bile resnično dragocene. Veliko jih je bilo dobro ohranjenih, precej pa tudi poškodovanih. Take niso mogle krožiti med ljudmi, saj so se nekatere komaj držale skupaj. Toda rešitev se vedno najde. Ne vem, kdo je pobudnik zamisli, da bi poškodovane knjige nekako popravili in jih ponovno začeli uporabljati. Vem samo to, da je to nalogo sprejela Mira Skrinjar in začela poškodovane knjige 'restavrirati'. Že v mladosti je začela popravljati poškodovane knjige sorodnikov in znancev. Bile so to največkrat male mašne knjižice, včasih pa tudi večje knjige. Pri nas doma se je tako nabralo veliko število poškodovanih knjig. Nekaterim so manjkale platnice, druge so bile skoraj v razpadajočem stanju in jih je bilo potrebno najprej očistiti, raztrgane liste zlepiti, jih polikati in jih potem zložiti. Potem je prišla vrsto vezava. Liste smo po vrstnem redu zložili in jih ob robu mize poravnali tako, da so bili listi z notranje strani ob robu. Ko so bili listi zloženi, smo na naložene liste postavili nekoliko debelejšo lepenko in jo z železom obtežili. Knjiga je bila pripravljena za vezavo. Ob robu listov je bilo potrebno le še z žagico, ki je imela zelo majhne in goste zobke, približno tako kot jih ima sedaj žagica za žaganje železa, zarezati na vsakih nekaj centimetrov (odvisno od velikosti in debeline knjige) majhne vtore v papir. V te vtore je bilo potrebno vstaviti vrvico, potem ko je bilo potrebno hrbet knjige premazati s klejem, ki smo ga predhodno namočili in 'skuhali' v posodici na štedilniku.

Spominjam se, da je cela hiša smrdela po kleju. Ker je bilo to delo zelo zamudno, je tetin sodelavec, bil je mizar, izdelal priročno leseno stiskalnico, v katero je bilo mogoče vstaviti več knjig naenkrat. Delo je zaradi tega hitro napredovalo. Torej,

vrvice smo dali v utore in počakali, da se je vse skupaj posušilo in prvi del vezave je bil opravljen. Tako vezane knjige smo potem nesli v nekakšno delavnico na današnji Levstikovici ulici. Tam je njen lastnik Stanko Lukman s strojem obrezal knjigo po robovih, da je izgledala kot nova. Stanko Lukman je bil med italijansko okupacijo ječar. Teta mi je povedala, da je političnim zapornikom (saj drugih v Sežani tako ni bilo) skozi okno v nadstropju spuščal na vrvice privezane palačinke, saj je vedel, da so jih tako imenovane 'politične', fašistične oblasti skušale izstradati in tako prisiliti, da bi se uklonili fašistični oblasti. Kasneje, ko Lukmana ni bilo več, so knjige obrezovali najprej v Kopru, pa tudi v Šempetru pri Gorici.

Sledila je naslednja faza - priprava platnic. Za to sta bila potrebna lepenka in platno. Lepenko je bilo potrebno že predhodno pripraviti, saj je romala z vezano knjigo v obrezavo. Moram poudariti, da je bilo material zelo težko dobiti. Sreča pa je bila v tem, da je teta Mira imela še stare zaloge platna, saj je že pred vojno za domačo rabo vezala knjige. To opravilo je bilo zamudno in je moralo biti zelo natančno, saj bi se sicer ob najmanjši napaki pri lepljenju platno nagubalo in vse dotedanje delo bi bilo skoraj zaman.

Knjige so končno dobile svojo pravo podobo. Knjižnica je tako dobila knjige, ki so bile tiskane pred prvo svetovno vojno in so predstavljale pomemben del kulturne dediščine in so bile zato za Primorce še posebej dragocene.

Zdi se mi, da je današnja knjižnica zbir tako knjig kot vsega, kar ustvarja človek. Je zbirališče tistih, ki berejo, in tistih, ki si želijo spoznati nekaj novega. Je prostor, kjer se odvijajo razne prireditve. Ob tem razmišljanju se nehote ozrem tja v leto 1843, torej 170 let v preteklost, in primerjam čas. Nedvomno smo pridobili veliko. Ne samo na količini in vsebini, temveč tudi na prostoru, ki postaja vse bolj pomemben dejavnik človekovega druženja in ustvarjanja.

Pavel Skrinjar

KOSOVELOVA KNJIŽNICA DANES

Kosovelova knjižnica Sežana je skozi zgodovino vse od leta 1851 zgradila trdne temelje, na katerih stoji še danes. Oblikoval jo je kulturni in družbeni prostor, v katerem se nahaja, kot je ona oblikovala njega. Ime je dobila 13. februarja leta 1963 z odločbo, s katero je bila ustanovljena kot samostojni kulturni zavod.

Vedno je skušala slediti potrebam svojih uporabnikov, tako da je danes postala pomemben bibliotekarski, informacijski in dokumentacijski prostor. Postala je to, kar je na dan petdesete obletnici imenovanja napisal eden od uporabnikov: Sežanska knjižnica je operacijski sistem računalnika Sežana. Je pa še mnogo več. Je prostor, ki je odprt za vse ljudi in je duša naše okolice.

Knjižnica se nahaja v prostorih, ki so dobili dokončno podobo leta 2000, ko je nastal prizidek. Ti prostori so seveda vsak dan drugačni. Duhovno podobo v njih ustvarjajo zaposleni, predvsem pa uporabniki. Ti si ne zgolj izposojajo knjig. V knjižnici pridobivajo informacije z vseh področij, tudi po svetovnem spletu in na različnih portalih, v katere lahko vstopajo brezplačno. V knjižnici se družijo in povezujejo, spoznavajo drug drugega in se učijo.

Kosovelova knjižnica Sežana je v tem trenutku osrednja splošna knjižnica tretjega tipa (za od 20.000 do 30.000 prebivalcev), ki svojo dejavnost opravlja za območje štirih občin: Sežane, Divače, Hrpelj - Kozine in Komna. V teh občinah delujejo tudi organizacijske enote knjižnice. Poleg tega se lahko pohvali tudi s premično zbirko v izposojevališču Krajevne skupnosti Senožeče, skrbi za Kosovelovo domačijo v Tomaju, na območju občin Divača in Hrpelje - Kozina pa je organizirana tudi potujoča knjižnica, ki poteka pod okriljem Osrednje območne knjižnice Srečka Vilharja Koper.

Njena dejavnost je usmerjena v informiranje, izobraževanje, raziskovanje, zadovoljevanje kulturnih in razvedrilnih potreb; razvija splošno, bralno, informacijsko in funkcionalno pismenost.

S pomočjo računalniškega sistema Cobiss je vključena v vzajemno bazo podatkov, ki jo s svojimi zapisi tudi sooblikuje. Viri informacij so tako dostopni tudi v elektronski obliki.

Količina njenega gradiva je skozi desetletja je naraščala postopoma, danes obsega temeljna zbirka 158.454 enot gradiva. Denar zanj poleg Ministrstva za kulturo prispevajo tudi občine, nekaj denarja pa gre tudi iz lastnih sredstev. Nekaj knjižničnega gradiva pa je knjižnica dobila kot dar.

leto	število knjižnih enot/zvezkov
1950	10.000
1963	11.704
1978	37.800
1982	43.714
2012	158.454

Rast knjižnega gradiva od leta 1950 do danes.

V letu 2012 je knjižnica nabavila 4.309 enot knjižnega gradiva in 763 enot neknjižnega gradiva, pri čemer je sledila standardom, predpisanim za knjižnice. Knjižnica ima tudi 279 naslovov periodičnega tiska, od tega je 71 e-revij, med katerimi je 64 brezplačnih, šest jih zahteva dostop z gesli (tri so tuje).

Med zaposlenimi so tudi strokovnjaki, ki imajo licenco za katalogizacijo – strokovno obdelavo gradiva. V lanskem letu so v vzajemno bazo Cobiss vnesli 550 zapisov, popravili pa so kar 4.416 zapisov.

Uporabniki lahko storitve knjižnice pridobivajo preko spleta. Tako si je v letu 2012 preko spleta kar 131.469 uporabnikov naročilo izposajo gradiva.

Seveda skuša knjižnica slediti sodobnim tehnološkim spremembam, zato v zadnjem času veliko ustvarjalne in delovne energije porabi za urejanje in digitalizacijo domoznanskega gradiva.

Kljub spremembam in ne preveč naklonjenim časom ostaja taka, kot jo označuje njeno osnovno poslanstvo, odprta ljudem. Bralce skuša spodbujati k branju s projekti, kot so Bralni palček, Rastem s knjigo ali Primorci beremo. Omeniti velja tudi Magajno-vo bralno značko za uporabnike s posebnimi potrebami.

Magdalena Svetina Terčon

Samo otroci se knjigo iskreno nasmejati
lastni podobi v ukrivljenem ogledalu, odraseli
le sosedovi. Taka je tudi realita emk in
drugih v uživanju literature.

20. 11. 1986

Magajno

KOSOVeLOVa KnjižNiCa

SPOMINI

Nekoč sem brala, da je knjiga kot ogromna ladja, ki potuje po širnem morju, prenaša svoj tovor po celem svetu in s svojim bogastvom obdari in nasiti vse ljudi, ki so lačni znanja. Z občutkom take lakote sem tudi sama prihajala v sežansko knjižnico, kjer sem srečala veliko izobraženih, prijaznih in preprostih ljudi ter se od njih marsikaj naučila. S teh srečanj sem odhajala zadovoljna in z občutkom, da sem razširila svoj pogled na svet.

Obogatena za nova spoznanja sem lažje našla odgovor na prenekatero vprašanje. V želji, da bi tudi moji otroci radi zahajali v knjižnico in z veseljem segali po knjigah, iz katerih bi nabirali znanje in napotke za zdravo življenjsko rast, sem že leta 1961 vpisala svojega starejšega sina. Njemu je sledil tudi mlajši sin in tako je cela družina vsa ta leta rastle skupaj z našo knjižnico, ki nosi ime po našem rojaku Srečku Kosovelu.

Ko danes prihajam v lepo urejeno knjižnico, se zavem, za koliko smo bili nekoč prikrajšani primorski Slovenci, ker je bila slovenska beseda nezaželena in prepovedana. Ti spomini kar sami privrejo na dan in so klub letom še vedno živi.

Marija Mahnič

MOJE SREČ(EV)ANJE S KNJIGAMI

Skrivnosti planeta Zemlje, to je naslov, ki bi ga dala svoji knjigi, če bi jo napisala; ker pa rajši knjige prebiram, naj razpolagajo z njimi drugi.

Ob tej priložnosti svetujem brati nekaj prvih knjig z mojega bralnega seznama. Sem namreč članica bralnega krožka Sončna ura, ki pod mentorstvom Maje Razboršek deluje v Kosovelovi knjižnici v Sežani že od aprila 2001 in kjer se je vse od prvega dne dogajalo marsikaj zanimivega. Sama sem začela z branjem knjige Grdi raček in bila pripravljena le poslušati, kako ostali berejo, v nadaljevanju pa se je moje branje širilo.

V našo sredo smo povabili pisatelje, katerih dela smo prebirali: Josipa Ostija, Bredo Smolnikar, Marijo Vogrič, Aksinijo Kermauner in Deso Muck. Josip Osti nas je popeljal v prijeten svet svoje mladosti; ko pa se je preselil na Kras, v Tomaj poleg Srečka Kosovela, je postal nekakšen Srečkov naslednik. Občutek sem imela, da živi namesto njega naprej in piše, kar podaljšuje njegov spomin. Prav prisrčna je, na primer, pesem, v kateri Josip Osti predstavlja stare ženice, kako gredo mimo cvetočega vrta in se pomladijo; to upanje je delovalo tudi na mojo pomladitev.

Prebrali smo precej romanov in zgodb Brede Smolnikar; čeprav smo jih komentirali z mnogimi, tudi nevšečnimi pripombami, smo občudovali pogum, ki ga je pisateljica vlila bralcu s svojo pripovedjo.

Marijo Vogrič prebiramo že več let. Najbolj sem bila navdušena ob prvi knjigi Vojna iz ljubezni, ki se me je tudi neposredno dotaknila. Aksinijo Kermauner smo tudi prebirali, največ razprave je bilo ob Smaragnih obzorjih; zanimivo mi je bilo prebirati o potovanju na ladji okoli sveta, ostale bralke pa so izražale naveličanost; ker so preskakovale poglavja, so izpuščale pomembne dele pripovedi, ki dopolnjujejo celotno vsebino pisateljčinega čarobnega smisla dogajanj v knjigi do zaključka. Vedno skušam knjigo prebrati v celoti, ker vem, da je marsikje vkvačkano tisto, kar daje knjigi popolnost in celovitost vsebine.

V Kosovelovi knjižnici v Sežani se pogosto predstavijo s svojimi deli razni pisatelji in pesniki. Med temi je bil tudi Marjan Tomšič. Ko smo prebrali že veliko njegovih del, v katerih odkriva Istrane, nas je presenetil z Grenikim morjem, ki prav posebno pritegne bralca, da še naprej z navdušenjem sega po njegovih delih.

Nepozabno branje očeta in sina Zorka in Dušana Jelinčiča je enkratno za nas Primorce; očetov roman Pod svinčenim nebom se nas še kako dotakne. Sega namreč do prijateljavanja Fanike Obidove s Srečkom Kosovelom. Sinovo pisanje pa spet

osvoja mlajši rod tistih, ki neutrudno obiskujejo tudi visokogorje; v njegovih pripovedih so spomini podani nepozabno, knjiga in bralec postaneta neločljiva.

Ko je Evald Flisar obiskal knjižnico, še nisem poznala njegovih del, sem pa potem segla po njih in s Čarovnikovim vajencem je tudi meni poznan. Ko pa sem prebrala Drame, sem tu našla veliko odgovorov in razvezala dolgoletne vozle, ki potrjujejo, da je življenje tako, kakršno je, drugačnega si ne zaslužimo; čas je tisti, ki nam streže, popravkov ni.

Moj zelo priljubljeni pisatelj je Marko Sosič; v svoji knjigi Rosa na steklu pripoveduje več zgodbic, ki so nastajale v našem obmejnem pasu, so tako rekoč doživete, ob njih sem hodila in živela ob meji.

Rojaka Jožeta Pirjevca sem spoznala, ko je bil še majhen otrok, igral se je pred njihovo hišo v Sežani, na tleh v pesku. Vedno preberem njegove knjige. Zadnja je bila Trst je naš. Občudujem njegov boj za slovenstvo.

Tudi Borisa Pahorja smo prebirali; Nekropola, v kateri pretresljivo pripoveduje o trpljenju v taborišču; Zgodba o reki, kripi in dvorljivem golobu; Srečko Kosovel – pričevalec zaznamovanega stoletja. Všeč sta mi bila romana Mesto v zalivu in Vila ob jezeru, v katerem sem razvozlala zanimiva družjenja; ob branju knjige Fulvija Tomizze Mladoporočenca iz ulice Rosetti sem povezala obe pripovedi v nov nenapisan roman.

Od Tomizzevih del sem prebrala Prijateljstvo in Frančiško; vprašala sem tudi po drugih knjigah, vendar jih tukajšnja knjižnica nima niti v italijanščini.

Prijetno doživet pisatelj in slikar je bil Jernej Vilfan, obojestransko predstavljen v Sežani. Z veliko vnemo in navdušenjem sem prebrala nekaj njegovih del: Steklena čaša, Ob kresu komunizma, Nagec in Strupena nevesta so izvirne, globoko doživete

pripovedi in vsaka mu čast, da nam je podaril svoje neizbrisno pričevanje, ki ga globoko cenim. Tudi njegova slikarska dela so vredna pozornosti, čeprav o njih še nihče ni napisal nobene kritike. Na otvoritvi svoje slikarske razstave nas je presenetil z zgovornostjo; popeljal nas je od slike do slike in razlagal o njih, kar se pri slikarjih ne dogaja, ker so navadno redkobesedni. Ob predstavitvi pesniške zbirke je ljubeznivo dal avtograme v knjižice, ki so ravnokar izšle.

Nepozabna je bila predstavitev Bruna Volpija Lisjaka Čupa – prvo slovensko plovilo – in drevaki, kot tudi Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja od Trsta do Timave. Vnel je naša srca za izgubljenim morjem.

Leta 2008 smo skupaj s knjižničarji uživale na izletu v Celju. Vsa leta smo v krožku prebirale knjige pisateljice Alme Maksimiljane Karlin; želele smo si ogledati njeno zapuščino v celjskem muzeju ter se pokloniti njenemu spominu na njenem grobu v Svetini. Ponosni smo na naši rojakinjo, ki je v tako krhkem telesu nosila toliko poguma in energije ter nam podarila takratni celi svet.

Na koncu lahko rečem, da nikoli ne bi prebrala toliko knjig, če ne bi hodila k bralnemu krožku. Branje knjig je v današnjem času pomembno kot vseživljenjsko učenje, saj širi znanje in obzorje. Druženje v krožku pa poraja tudi prijateljstvo, zaupanje in notranje bogastvo.

Slavka Kranjec

ODELKI V KOSOVELOVI KNJIŽNICI SEŽANA

Oddelek za odrasle:

- Oddelek s strokovno literaturo
- Oddelek za leposlovje
- Čitalnica
- Domoznanski oddelek
- Kosovelova študijska soba (stalna razstava Kosovelovih del kot tudi literarnih študij in fotografskega gradiva o pesniku in prostor za učenje in študij)

Oddelek za mlade bralce:

- Otroški oddelek
- Mladinski oddelek (za mlade od 9 do 15 let)

Cenik storitev

Članarina	cena v evrih
mladina do 18. leta starosti	brezplačno
dijaki po 18. letu, študentje, gospodinjice, upokojenci	6,25
zaposleni	12,50
družinska	18,80
pravne osebe	20,85
Slovenci v zamejstvu	po kategorijah državljanov v Sloveniji
častni člani in člani bibliotekarskih društev	brezplačno
brezposelni z dokazilom	brezplačno
članska izkaznica - nova, izgubljena	2,10

Ostale storitve izposoje	cena v evrih
medknjižnična izposoja (poštnina)	12,00
medknjižnična izposoja študijskega gradiva iz obalno-kraških knjižnic	brezplačno
pisno ali telefonsko obvestilo o prispelem gradivu	0,40

Fotokopije gradiva iz knjižnice	cena v evrih
A4 - ena stran	0,10
A3 - ena stran	0,15
natisnjena stran iz računalnika (A4) č/b	0,10
natisnjena stran iz računalnika (A4) barvno besedilo	0,20
natisnjena stran iz računalnika (A4) barvna slika	1,40

Ostali stroški	cena v evrih
stroški računalniške opreme ob uporabi do 30 minut	brezplačno
stroški obrabe računalniške opreme ob uporabi za vsakih nadaljnjih 30 minut	0,20
študijsko delo v e-knjižnici	brezplačno
kreiranje bibliografskega zapisa	7,00
popravek obstoječega bibliografskega zapisa	5,00
izdelava bibliografije (enota)	15,00

Zamudnina	cena v evrih
na dan za knjigo (nad 30 dni) ali serijsko publikacijo (nad 7 dni)	0,15
na dan za videokaseto ali zgoščenko (CD) (nad 7 dni)	1,05
na dan za avdiokasete (nad 30 dni)	0,15

Opomini	cena v evrih
1. opomin	0,40
2. opomin	0,40
3. opomin	0,40
4. opomin (zadnji opomin pred izterjavo)	0,80

Odškodnina	cena v evrih
stroški obdelave novega izvoda	3,00
zamenjava poškodovane zaščitne škatle za AV gradivo	1,00
izgubljena knjiga ali posamezno gradivo	znesek v vrednosti knjige ali gradiva ter stroški obdelave novega izvoda
poškodovana knjiga	stroški popravila ali vezave ter stroški obdelave novega izvoda

SEZNAM ZAPOSLENIH V KOSOVELOVI KNJIŽNICI SEŽANA

RAVNATELJI / DIREKTORJI

Lučka Čehovin	15. 11. 1965	30. 6. 2001
Nadja Mislej-Božič	1. 7. 2001	16. 1. 2012
Bojan Kavčič, v. d.	17. 1. 2012	16. 1. 2013
Magdalena Svetina Terčon	17. 1. 2013	

STROKOVNI DELAVCI, ZAPOSLENI V KNJIŽNICI

V ZADNJIH PETDESETIH LETIH (razvrščeni kronološko)

Lidija Godina (prva redno zaposlena), Lidija Rebula, Albina Koblar, Milka Umek, Maja Žerovnik, Leda Kocjan, Sonja Trgo, Marija Godnič, Laura Gregorič, Tanja Pipan, Sonja Šuman, Sandra Furlan, Bojana Zelen, Jovanka Mikašinović, Vlasta Metlikovec, Magdalena Bezlaj, Ines Rupnik, Primož Škabar, Maja Razboršek*, Bojan Kavčič*, Marija Umek*, Martha Sotelo Bunjevac*, Maja Živec, Patricija Dodič*, Mojca Kos, Tanja Bratina Grmek

*redno zaposleni, ki so pričeli kot javni delavci

OSTALI DELAVCI, ZAPOSLENI V KNJIŽNICI V ZADNJIH PETDESETIH LETIH

Klelija Verčon, Anica Gliha, Dragica Božeglav, Rijada Memija, Silva Pangos, Nataša Žerjal, Sabina Hrelja, Maja Može

ZAPOSLENI KOT JAVNI DELAVCI – ZA DOLOČEN ČAS

Marija Medved, Peter Štoka, Vesna Rener, Loredana Štemberger, Aleš Mohorčič, Tanja Godnič, Jože Jazbec, Alenka Borovnik Valenčič, Liza Zorman, Vlasta Ercigoj, Patrik Mahne, Renata Nikolić, Martina Valenčič, Emi Vega, Mileva Gavrilović, Nina Vojvoda, Rafael Vončina, Mario Gerjevič, Ivan Muha, Etbin Tavčar, Simon Terčon, Valentina Novič, Damjana Čoralić, Katarina Weber, Anica Lamovšek, Hinko Grmek, Lazar Trivunović

Na sliki (od spodaj navzgor z leve proti desni): Magdalena Svetina Terčon, Marija Umek, Patricija Dodič, Maja Živec, Maja Može, Tanja Bratina Grmek, Tanja Pipan, Maja Razboršek, Marija Godnič, Martha Sotelo Bunjevca, Lazar Trivunović, Primož Škabar, Hinko Grmek in Bojan Kavčič. Manjka: Mojca Kos

Kosovelova knjižnica Sežana

Naslov: **Mirka Pirca 1, 6210 Sežana**

Telefoni: Direktorica: 05 731 00 31
Tajništvo: 05 731 00 30
Izposoja: 05 731 00 34
Mladinski oddelek: 05 731 00 35
Nabava: 05 731 00 33

Fax: 05 731 00 32

E-pošta: Knjižnica: kosovelova.knjiznica@guest.arnes.si
Direktorica: magdalena.svetina-tercon@guest.arnes.si
Računovodstvo: tanja.pipan1@guest.arnes.si
Mladinski odd.: marija.godnic@guest.arnes.si
Nabava: primoz.skabar@guest.arnes.si

Urnik: od ponedeljka do petka od 7 h do 18 h
sobota od 8 h do 13 h

Knjižnica Komen

Naslov: **Komen 118, 6223 Komen**

Telefon: 05 766 85 80

E-pošta: knjiznica.komen@siol.net

Urnik: torek in petek od 11 h do 18 h
sreda od 8 h do 14 h

Knjižnica Divača

Naslov: **Kraška cesta 67, 6215 Divača**
Telefon: 05 763 28 70
E-pošta: knjiznica.sk-divaca@guest.arnes.si
Urnik: ponedeljek in torek od 11 h do 18 h
četrtak od 7 h do 14 h
petek od 11 h do 18 h

Poletni urnik (julij, avgust):
torek in petek od 11 h do 18 h
četrtak od 7 h do 14 h

Knjižnica Kozina

Naslov: **Istrska 19, 6240 Kozina**
Telefon: 05 680 30 27
E-pošta: knjiznica.hrpeljekozina@siol.net
Urnik: ponedeljek od 7 h do 14 h
torek od 12 h do 18 h
sreda in petek od 10 h do 17 h
sobota od 8 h do 13 h

Poletni urnik (julij, avgust):
ponedeljek od 7 h do 14 h
sreda in petek od 10 h do 17 h

Kosovelova domačija Tomaj

Ogled za posameznike in organizirane skupine po telefonskem dogovoru z gospo Dragico Sosič (tel.: 05 764 21 08).

KOSOVELOVA KNJIŽNICA SEŽANA 1963–2013 (1948–2013)

Izdajatelj: Občina Sežana

Uredila: mag. Magdalena Svetina Terčon

Fotografija na naslovnici: Tina Kocjan / Oblikovala: Sindi Štor

Fotografije v zborniku iz arhiva Kosovelove knjižnice Sežana in iz Knjige vtisov.

Priprava za tisk: DTP STUDIO, Čeh Damijan s.p.

Mentorica: Katarina Sadovski, mgA

Tisk: Print, Dušan Luin, s. p. Sveto 58, 6223 Komen

Število izvodov: 5150

Sežana, april 2013

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or subtitle, written in a cursive script.

Handwritten text below the sketch, possibly a name or a signature.

Allegro

